

Олена Половіна,

завідувач кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук

Ліміти ШІ, або Чи варто пропонувати дітям згенерований контент

Нині щораз частіше в сценаріях чи конспектах музичних занять можна зустріти музичні матеріали або тексти для дітей, згенеровані ШІ. Мовляв, куди сучасній людині без нього? Я — прихильниця іншого підходу. Особливо якщо йдеться про освіту дітей раннього й дошкільного віку.

Сенсорна атрофія, дефіцит уваги, кліпове мислення, спляча уява, цифрова деменція — жакливі наслідки використання девайсів «із пелюшок». Для нормального психічного розвитку мозок має зчитувати інформацію з реального джерела звуку, кольору, форми, фактури, текстури, смаку, запаху тощо

Сучасні дослідники зі Швеції, Фінляндії та США доводять, що цифрові технології шкідливі, тому пропонують відмовитися від них в освітньому процесі. Натомість — повернути практику, верифіковану багатьма поколіннями, — навчатися за друкованими книгами, з реальними реактивами та приладами, з «живим» мистецьким контентом.

Музика в житті дитини є унікальним засобом розвитку. За правильних умов заняття музикою задіюють максимум мозкових зон, утворюють складні й численні нейронні зв'язки. Тому музичне виховання дітей має містити музичний (інструментальний, пісенний) контент, створений професійними музикантами та поетами без ШІ.

ШІ генерує з того, «чим він нагодований». І навіть якщо це буде новотвір із фрагментів мелодій або текстовок геніальних композиторів / поетів, дитині ця еkleктика не принесе жодної користі. У гіршому варіанті — спотворить орієнтири та естетичний смак. Чого варті лише нашвидкоруч згенеровані сценарії свят! Іноді це перетворюється на змагання: у кого незвичніше. І вже не йдеться про якість і користь. А якість свята — це якісний контент.

Можна підготувати свято в дитячому садку за матеріалами циклу Клода Дебюссі «Дитячий куточок», а можна згенерувати дитячий варіант пісні Клавдії Петрівни та Артема Пивоварова, щоб бути у тренді. Вибір, як на мене, очевидний...

Генеруючи будь-який контент, музичний керівник **не застрахований від помилок**. Дослідження BBC та Європейського мовного союзу, проведене у 2025 році, показало 45% помилок вiдповiдей на запити до ChatGPT, MS Copilot, Gemini та Perplexity. Окреме дослідження Колумбійського університету засвідчило, що пошукові системи зі штучним інтелектом мають понад 60% помилок. Навіть у завданнях, які потребують структурованого узагальнення і з якими ШІ працює доволі ефективно, низка популярних його моделей потрапляє до «групи середніх галюцинацій» із показниками від 2% до 5%

Злам у комунікації «людина—людина». Чи не найсуттєвішою помилкою педагога, який повсякчас застосовує ШІ для своїх музичних занять, є те, що він руйнує «живу» комунікацію в освітньому процесі. На відміну від людей, ШІ не має загального розуміння світу, його не сформувало виховання, соціальна культура та особистий досвід. Як наслідок, ШІ не може покладатися на цілісний світогляд

тоді, коли генерує відповіді, і це часто призводить до нерелевантної інформації. ШІ ніколи не складе конкуренцію людині, а особливо педагогу, якому притаманна контекстуальна гнучкість.

Що вже й говорити про справжніх митців! Вони створюють художній продукт, що має певного адресата — це знову ж таки людина. І вона у відповідь на мистецький продукт створює свій ціннісно-смысловий ряд. Саме тому генераціям ШІ не місце у взаємодії з дітьми. Добросовісність педагога полягає в тому, що його інструмент — **«живе» слово, підсилене «живим» мистецтвом.**

Пропоную невеликий інтерактив.

Крок 1. Ознайомтеся зі сценаріями дитячого свята**, згенерованими ШІ. Виправте помилки. Зафіксуйте, скільки часу ви на це витратите. Зафіксуйте свій емоційний стан під час означеної діяльності.

Крок 2. Послухайте «Карнавал тварин» Каміля Сен-Санса або «Путівник симфонічним оркестром» Бенджаміна Бріттена. Поміркуйте, як облаштувати простір, щоб перетворити слухання цих творів на цикл зустрічей із мистецтвом. Зафіксуйте, скільки часу ви на це витратите й означте свій емоційний стан під час цієї діяльності.

Крок 3. Визначте користь для розвитку дитини в першому й другому варіанті.

Очевидно, що час, витрачений на виправлення помилок ШІ, ліпше спрямувати на те, щоб переглянути виставу чи балет, почитати книгу, прогулятися лісом тощо. Це стимулюватиме **унікальні ідеї** і зрештою працюватиме на позитивну репутацію педагога.

Фантазія педагога здатна «оживити» будь-що:

- * скринька з прикрасами перетвориться на музичну й відкриє дітям унікальність «Дитячого альбому» Йоганна Себастьяна Баха;
- * затишне крісло з пледом подарує радість українських музичних казок від В'ячеслава Полянського;
- * тінь від дерева повідає історії з фортепіанного циклу «Лісові сцени» Роберта Шумана або оперу-казку «Лісова школа» Богдани Фільц.

Давно на часі повернути практику слухання музики в дитячому садку! Користь від таких свят доведена, а затрати мінімальні. Потрібно подбати лише про якісне звучання, відповідну атмосферу і... насолоджуватися.

Увімкнути внутрішнього цензора можна лише тоді, коли постійно навантажувати власний інтелект. Свого часу художники заявляли, що фотоапарат відбере в них роботу. Однак цього не сталося. І геніальність живопису Івана Марчука фото може лише констатувати... Тому вибір, звісно, за вами. Але штучне і справжнє — як то кажуть — дві великі різниці!

** Завантажте ШІ-генерації сценаріїв в електронному журналі emuzker.expertus.com.ua.